

Nə kart nuni

(Nous lisons le nuni)

SYLLABAIRE NUNI 2

Première édition

9ème impression

4ème trimestre 2001

Société Internationale de Linguistique

01 B.P. 1784 Ouagadougou 01 BURKINA FASO

AVANT-PROPOS

Ce syllabaire est le deuxième des deux volumes qui ont été élaborés d'après la méthode GUDSCHINSKY. L'enseignement est basé sur le mot-clé qui introduit le nouvel élément. Il comporte des exercices de syllabation, de lecture sur les mots grammaticaux et de lecture de textes-récits.

Les textes ont été écrits par le Pasteur DIASSO Isaac Bakolo et reflètent le nuni de Léo.

Quant aux différents dessins, nous remercions les camarades NEBIE Jonas et ZOPOULA Georges pour leur concours.

Notre reconnaissance va également aux alphabétiseurs et auditeurs qui nous ont aidés à améliorer les textes.

Il existe un "Guide d'alphabétiseur" dans lequel tous les textes du point 8 de ce syllabaire sont traduits en français.

L'Equipe nuni de la S.I.L.

B.P. 130

Léo

BURKINA FASO

NE SAGI TƏ YUU WA SUGU

Sagi ku tə yɪ nə kàrà saga bələ nii nyɪn nə.

Ku sagi tə jə suran pwɪw wa kàrə bwálí, də suran bɪí bɪí yuu wa karə bwálí də yɪən yuu wa kàrə bwálí.

Tə yɪən tə mama yɪ JASU Yɪzakə Bəkolu nə púpóní tə. Ku yɪ Luw tɪnɪ tə nə v ma kə tə suran tə mama.

Nə kəni NƏBIE Zwuna də ZUPULA Zwurəzwə lèè ba nə san nəba də fotorən tə faɲu.

Nə wà Liu tián tə də mama yoo swèé ba nə san nəba nuni tə ka kə cwəŋə wə tə.

Nə kəni nuni karnyuna-ba tə də karbia tə də lèè, ba nə san nəba ba kə sagi tə yiən tə cwəŋə nə.

S.I.L. lia

Comment utiliser le syllabaire :

Ce syllabaire nuni a été conçu pour l'enseignement en classe. Il est néanmoins possible d'apprendre à lire par le seul moyen de ce syllabaire, sans l'aide d'un alphabétiseur. Dans la mesure du possible et à l'exception des leçons 5, 10, 15 etc. (leçons de révision) les leçons ont été construites de façon uniforme, c'est-à-dire que la numérotation à l'intérieur des leçons se rapporte toujours au même genre d'exercice.

Les leçons contiennent en général les points suivants :

Point 1 : Une image illustrant le mot-clé. Le mot-clé est décomposé en ses parties.

Point 2 : Un exercice pour la construction des mots à partir du nouvel élément appris dans l'exercice 1.

Point 3 : Un exercice de comparaison. Le nouvel élément apparaît dans plusieurs syllabes.

Point 4 : Un exercice de commutation. Le nouvel élément y est opposé à d'autres éléments déjà enseignés.

Point 5 : Un exercice pour la construction des mots composés à plusieurs syllabes.

Point 6 : Un exercice de ton. Le ton n'est marqué que sur des mots qui autrement pourrait donner une confusion.

Point 7 : Un exercice pour l'introduction d'un ou de plusieurs mots grammaticaux qui figurent dans le texte (point 8), mais dont tous les éléments n'ont pas encore été forcément enseignés.

Point 8 : Un texte qui sert à l'apprentissage de la lecture courante.

Remarque : Les exercices encadrés doivent toujours être lus du haut en bas.

u wá na nə

υ wá na mu

υ wá na wa

υ wá na nəba

υ wá na aba

υ wá na ba

Nagu bia dıga tægurə ba kàrá wa

Kaba : “Pa nə n sagı tə də n nə ba pìà sə n kàrì ku.”

Kacana : “À bá pa ku mu, n ba swə nə ?”

Kaba : “À ba swə.”

Kacana : “Balı də Kaba, á bá yá nəba, à də Babuu ?”

Balı : “Nə wá mà aba kardiə wa. Nə wá na ku tə nə wulə.”

Kanuga : “Babuu, á nə pìà ba də sitana, á wá na. À dànì aba dədəni nə.”

Kagu : “Kanuga, à ba ku pìà, n nə wuwalı à bia tə, à wá gà mu tua.”

Kanuga : “Ba wá na nəba kàrá ka tə wa.”

Nakuru : “Á dərə á bà, Kagu-ba tàà ka.”

Nagu : “Yá ba, yá ba lá nə Nakuru, ba nə gwàrì ba wá yá ba sìí.”

Kagu tagu Kanuga tua, lala də Nakuru yí lá nə.

ən

un

in

nən

ən

ə

Kagu nun diə wa

Nagu sinti υ bà

nun

sinti

un

sin

u

in

i

ə u i

ən un in

nən nun sin

nən

nun

sin

nən nun sin

nə nu si

nəə nuu sii

Kagu pìà sə v tì dàà

Nagu pìà sə v mà Kagu

Nagu wá mà nèn tə v gu

Kagu wá sà̀n gəliə tə v dó

Nagu nı nèn nəkənə dèń nə v diə wa. U pìà Kagu, sə v tì dàà v pa wa, v ma mà nèn tə v gu. Kagu də ga wà nì. U dəri lala v bà v sun mimii, Nagu də nèn nii nə diə tə wa.

Nagu pìà sə v gu nèn, dàà wa yən ? Lala də Nagu nı səmun nəkənə. U tì kɔ, v tun nèn tə yuu wa, v ma tɪtaga kɔ.

Kanuga nan kára v bà, v sùrú mimii də nèn Nagu nə v cən nəkəni wa diə dèń nə.

Nagu pìà sə v mà Kagu, Nakuru ma v wɔ, v yá wa lá nə.

f

F

filə

fi

i

u ɪ

i un ɪa

fi fun fta

fi

fun

fta

fi fun fta

wi	wun	wia
bi	bun	bia
fu		də
fùrì		dəbə
dəbəli		

Kukurə də butula nə wulə tə gwanı filə. Mancın də buyuru nə ku yí.

“À dabara-ba, à wá san á nə à ga á filə tə.” Ku fwa lá, ku fwa lá, buyuru nə ku gwàrì.
 “À dabara-ba ! Filə nə wulə à swə, filə nə təlá də à tə swə.”

Kukurə sinti ka sɔsɔga ka yɪra wa. Butula də ga sinti ka m̀̀r̀̀ tɪran tə wa. Kruu kruu.
 Kukurə gua, ka də buyuru tàà ka. Tə fan butula tə galı.

Butula bəbəli tɪran ka nan ka fàrí də ka dèń, ka ga f̀̀r̀̀, də nèn buyuru nə ku yí. “Ku
 yɪ wa nə ?” “Ku yɪ amɔ buu pupwa. N nə nɪ n tɪ, n nə wà nɪ n tə tɪ.”

Buyuru tə fɪń ku yíá ku kə buu pupwa yuu wa, ku ga fan, ku tɔ ku dəri, ku dəbəli ga
 fɪrɪ ku dèń nə.

<i>f</i>		
œ		
nàŋà		
ŋa		
a		
	i	ɪ
a	in	u
ŋa	ŋin	ŋu
ŋa		
ŋin		
ŋu		
ŋa	ŋin	ŋu
fa	fin	fu
sa	sin	su
ŋɔ		fi

lɔŋv firə
tɪlɔŋv firən

Kagv tùrí v nii
Kanuga tùrì v nuga
Nagv tùrí v púrí nii
Kagv tùrì Nagv kwa
Nakuvv tùrí v namanv
Kanuga tùrì v yira
À mv də Səmayɪla-ba nə wulə Kabarv buu nii nə, nə pìà firən sə nə pa nə cəbii nə.
Nə ya yí ndə lɪa fugə nə.

Mancɪn də nəń nàŋà nə ka təgə tɪni wə. Kɪ yɪ tɪlɔŋv mánǎ wə. Nanɪ tə yàá bà buu
nii nə tə nyu mánǎ mama. Mə lá nə, ba mà ka taŋa wə də pasii.

Nə dəri nə kɪkarɪ tɪni tə, də Səmayɪla yí v ta nàŋà tə, ka lan ka tɪ tua, ka mà nii.
Səmayɪla fan v dɪ yu nə, v ga v wɪ : “À ta nàŋà ! À ta nàŋà ! À ta nàŋà !” Malɪkɪ
kugu, v yí nàŋà tə, v mà ka v gv, v tùrì v lɪ tɪni tə wə.

j
J
jèrù
jə
ə
ə a u
wə an uu
jwə jan juu
jwə
jan
juu
jwə jan juu
ɲwə ɲan ɲuu
gwə gan guu

ji ni
jiji jəni
jǐjǐrú

Balı jın jèrù Nagu dənə kaduə wa. Jèrù tə curə ku ga dara də. Nagu bia tə mama wá bálú jèrù tə.

Kagu mu bia tə kúù nan jǐjǐrú. Babuu də Kacana ba tua jəni, ba mu ga nə jə jara də.

Balı də Kaba, Kanuga bia tə mu wulə diə mánǎ mama. Ba mu nə jəni diə wa. Ba wulə dənə kaduə wa, ba bwanı də ba jèù.

Ku nə fwa mancın, ba wá wà ku ba dó də Babuu-ba tə wà jírí ba bà.

Dədəni nii nə, Nagu də v diə lta tégó mimii nə ba sısarı sısarı ba kàrá wa. Dən nan béré buu wa, ku tu Kagu sàrá wa.

Kagu : “Dən ! Dən ! Dən ! À sàrá dèń nə !”

Kanuga : “Ku wa yən nə ? Ku wa yən nə ? Á na ku ? Á na ku ?

Kagu : “Nèń ku ! Nèń ku nə ganu tə wa sàrá tə dèń nə. Nèń ku, ku pəpəni ganu tə, sàrá tə dèń nə.”

Kanuga : “Nagu bàá lala ! Á dana ka sını á pa dən tə dəri ku səgə.”

Nagu : “Ku wa yən nə mu ? Ku curə mə na ?”

Kagu : “Dən mə dən ! Nakuru dəri bàá lala. N nı dàà sə n ma mà ku ?”

Nakuru : “Tí kuntun tə lá. Á na ku nəndəli. Á cvga à nə.”

Nakuru ti daduu ku cunin nə yí yuu v ma mà dən tə v gv.

v

V

vàrú

va

a

ə v

a uə vu

va	vuə	vʊʊ
va		
vuə		
vʊʊ		
va	vuə	vʊʊ
ja	juə	jʊʊ
na	nuə	nʊʊ
vu		vi
dəvu		viva
dəvuran		vivaga

Nagu vəli varu wa

u jun u vərú

Kagu wulə varu wa

u wà vərú jun

Nakuru pìà filə varu wa

u wá kù filə tə də u vərú

Nagu vərú jun u naa nə. U kúù wàri u vəri. U naa tə ɲɛ̀ni. U dè́n nə u ma fàrí.

Jiɲu mama nə Nagu kan Kanuga yàá vəri buu u pa wa, u ga vu vara wa u gàrì u dəvuran nə. Dədəni nii mama nə, Kagu yàá swalu mii. Tə nə luɲa, Nagu yi u yàá vuri tə. Kagu ga ba pìà sə ba vuri u mii.

Nagu naa tə yàá wɔwɔli wa titin nə. Titin nə u yàá vivaga wuuu tia kun. Nagu viga sə u vu dɛmɔturu sàń.

U vanan mama cùgù dèdèn ku tə.

e

ee

E

dèrí

de

e

kəlee

lee

ee

e

e

e

e

e

de

ve

ee

ee

lee

nee

de

lee

ve

nee

de

ve

lee

nee

di

vi

læ

neæ

di

vi

lan

nan

bu

ce

bute

cice

buteli

ciceri

Kagu lè nayula

u bá le u barı

Kanuga lè nua

u ba Kagu le

Kaba lè swana

u ba Kanuga le

Yàró Sibiri lugu Kanuga dèrí u pa wa.

Kanuga pìà dèrí tæ yæ də yee wa u ga.

U kúð bá twá lıa dii nii nə də yee wa, u ma pìà dèríí.

Kanuga pın bii Sibiri nə, u ma fwa dèrí tæ u pa wa. Sibiri ciceri yìgà, mu ku mu nə
pın u wà Kanuga dèrí tæ fwa lala.

Kanuga nə nı u dèrí tæ, u peri ku yıra, u ga swæ. Kagu mu kúð meli u nii, u cùrí, u ga
tì u nayula u wulæ u lè u kəni buteli wa.

Nagu mu ga wulæ diæ də vee. Nakuru də ga vu kára sə u dııı kælee.

ɔ

ɔɔ

ɔ

lɔ̀

gɔɣu

ɔɔ

gɔ

ɔ

ɔ

ɔ	ɔ	ɔ	ɔ
ɔɔ	ɔɔ	gɔ	yɔ
lɔɔ	wɔɔ		
lɔɔ	gɔ		
wɔɔ	yɔ		
lɔɔ	wɔɔ	gɔ	yɔ
lee	wee	gu	yu
liə	wiə	gua	yua
lɔ		Ba	
lɔɔ		Bagɔ	
ganlɔɔ		Bagɔɔ	

Nagu pàlí dèrí

Kagu pàlì v kwa

Bagɔɔ pàlí púrí

Kanuga pàlì Nagu nə

Nakuru pàlí vărú

v kan pàlì v nə

Kanuga-ba gɔɔv tua vɪlɪ wɑ. Kanuga yà yèrì də gɔɔv tə ɲwənə tə púá. U nə dɪlɪ kʊ lá v van də kʊ kɑɾɪ kʊ tʊ vɪlɪ tə dèń nə.

Kagu pìà sə v bwarɪ kunkun nɪfarʊ v ma fwa gɔɔv. Kanuga də ga wulə sàní wɑ, v pìà buyuru yəli sə v ma lɪ gɔɔv tə.

Nagu nɔ́ Bagɔɔ wulə v pìà v lɔ̀d sə v ja vu kardɪə. U lɔ̀d tə gɔlv kɑɾɪ, v ma ja mɔɔ v lárú kʊ. Bagɔɔ nɪ v lɔ̀d tə də yu bugɑ, v wá vu də kɑɾbɪɑ zʊɑ.

Jɪv tə nə, Nagu də tì ganlɔɔ, v ja vu gɔɔ. U wá kù pìà v sɪ ganlɔɔ tə nii, v ja pìí v ba dədəni nii nə. U wá pàlí dɔ̀d ganlɔɔ tə yuu wɑ.

U wá pìí v bà də v pìà nalɪŋɑ sə v gərəì v yɪrɑ nə. Kanuga wá kə cígá, v lɪ gɔɔv tə lala də v bɑɾɪ tə túrí tə wà yí.

z

Z

zɔɔ

ɔɔ

ɔ
 ɔ a ɪ
 ɔɔ wa ɪa
 zɔɔ zwa zɪa
 zɔɔ
 zwa
 zɪa
 zɔɔ zwa zɪa
 pɔɔ pwa pɪa
 tɔɔ twa tɪa
 zu zə
 zuru nəzə
 nəzəŋu

Kanuga zwa kàrá wa

u wá zwa mɪna

Kagu zwa diə wa

u bá zwa pamɪna

Kacana zwa midie wa

u wá zwa cwa

Nagu kana tə zan cəbɪa kùré mánjá wa sə ba zwa canbiə mɪna. Kagu yə zɔɔ u sùrí Kanuga zɔɔ tə nə. Kacana də Kaba də wá zɪn nɪa ba sú wùrén bələ. Zèn ku tə ɪa mama wá dé ba sú Nagu diə wa.

Kagu zwaɾɪ Nagu kàrá tə mama, u zɪzaga nɪa. Lugu nana yí də Kanuga-ba wadirən buga ba zuru, ba ga tì ba ganan, ba zu ba nan cànà jíjírú. Kanuga ti u zaŋu nəzəŋu tə u kə, ku wulə ku pəpəle.

Nagu kana tə zèn kùb wá ɪ zəni ba bɪɾɪ luv. ɪa mama yíá wá zɪɣɪ ba yuu wa.

Balandura tə mama wá zaŋa ba yun, ba zu ganzəŋə ba ma dé nanua də kacɪbii. Ba wá sa tɪa mama. Sàní tə mama wá sú də zùzùgù. Ku zèn ya cànà tɪa mama.

Nagu naa yì

Kanuga : “À mu yugə Nagu sə u ja u naa tə u vu dimuturu sàń, u ga və.”

Kagu : “À mu kùb ba ku nii jə. Nagu pià sə u vu vura sàń mùú.”

Babuu : “Á yaga Nagu, u naa tɛ wá pu diɛ tɛ wa lá.”

Kagu : “Ku ya dimuturu sàń tɛ nɛ wá vu mùú. À buɲa dɛ ku mu nɛ wá kukwanɪ tɛ mama.”

Nakuru : “Tia nɛ kun, à wá ja Nagu à vu lá nɛ. À wá tì wa dɛ lugu sisan.”

Tia nɛ kun, Nagu ya ba kálí ba tì ba ja vu dimuturu sàń tɛ. Ba kàrí u naa tɛ, ba ba gunɛn ka nɛ, ba ga wu, bɛ u ba wuuu dɛ naa tɛ dimuturu sàń nɛ.

Kanuga : “Nagu naa tɛ kukwa dǎń nɛ. U wǎá u vɛli nɪma nɪma. U tɛtɛ dǎń nɛ yǎá vu dimuturu sàń, u kùú ba daduu pìà.”

Kagu : “Dimuturu sàń tɛ yǎá san nɛba nɛ ga ba lwarɪ.”

Nakuru : “À buɲa dɛ Nagu dǎń wá ni dɛ u naa ka tɛ yɪɲa tɛ. Mǎńǎ mama u yǎá ba à nii sugu cuga. Ku mu ga nɛ wá san wa.”

ny

Ny

nyuguma

nyugu

nyu

u

ɔ ə

u ɔɔ ən

nyu nyɔɔ nyən

nyu

nyɔɔ

nyən

nyu nyɔɔ nyən

zu zɔɔ zən

vu vɔɔ vən

nyu gu ya

nyura nyugu yanyu

nyuran nyunyugu yanyuna

Bali ya tɛ wà nyuguma ni, u yà buɲa dɛ ku jɛ nyuran.

Balı nyına Nagu dīgà nyuguma v ja nan Nyanpanbii v bà. Nyuguma tē ya Nagu daba nyìn. Balı dān ma na dē ku ba nyu jə.

Jjv tē nē Nakuv dē Nagu nyanu Bayəə vəli gəv dē nyəv tē wà warı. Ba wá twá Nankulu buu wa, ba mà nyana.

Kagu nē nı nyanı nàñú, v yàá dé mii ndə v taŋa kurən wá nyunyuv.

Nakuv-ba nı nyana bələ ba ja nan gəv tē ba bà. Ama ba mama tē dān nē nyu.

Nakuv mu yı v tégé v nyu ga nyi lá. Ba nē pin wa nıa, ku ya yı kálú sə v ma nyu tē. Nakuv nyana tē mārán tē pin wa yanyu. Kagu mu ga na ku nywarı.

o

oo

O

gədo

do

o

too

oo

o

o o o o

do nyo oo oo

too ɲoo

do

too

nyo

ɲoo

do nyo too ɲoo

də nyə tun ɲun

du nyu tuə ɲuə

woo bo

dəwoo borə

borən

daborən

Nagu gva too nifarv v dəwoow wa. Kanuga də Kagu di ku dəkoru tə.

Cànà tə kwa nə, Kagu ya v curi. U kùb wàrì gwəli yuu v jəni. U yɪ v tégá gədo yuu v ga dɔ́.

Kanuga vəli sə v sárí daborən gɔɔ wa. U wá sà̀n tə v pa Kagu nə. Nagu kukwogə v mɪna dè́n mama v pa Kanuga nə. Ba ga nə swalu mii tə də, Kagu ba zənzən dɔ́. Sətu kalonu tə də wu, Kanuga wàá loo də v lɪ v sà̀nə v pɪn Kagu nə. U wu ku də wàá tə ku janɪ.

Kagu nə bori mama, mə v yayvɔv nə. U nə di nà̀nɔ́ mama, ku yàá ji yoo ku pa wa. Nagu lori sə dɪmɪtɪrɪv tə bà v na Kagu diə wa. U tərəkoo tə naa póri, ku kùb wàrì Kagu ku ja vəli dɪmɪtɪrɪv sà́n.

À buɲa də Kagu kùb ba dɔ́ too nà̀nɔ́ nətɪ cànà wa.

ε

εε

?

dεε Kagu wá pè dεε

εε pè

ε ε

ε ε ε ε

wε zε εε εε

dεε mεε

wε dεε

zε mεε

wε zε dεε mεε

wo zo dwa mwa

wi zi dva mva

bεε

dabεε

Kanuga pèrì pià

gəliə pèrí bìsímàá

tia purɪ

Kagu pèrì nà̀nɔ́

kukurə pèrí Nagu

Nagu bia purɪ

Kacana pùrì mansa

casuran pùrí Nakuru

Kagu bùá puri

Kanuga dɛ Kagu vɛli sɛ ba pìà dɛɛ. Ba bèé ɔɔ tɛ mɛ ba dɪ ba yuu nɛ tutu. Ba wà dɛɛ zɛnzɛn nɪ. Yu zua, Kagu-ba kùb wàrì ba zɪga. Tia nɛ yì, Kanuga yɪ v wá lè v ma zu dià. Kagu dɛ mɛ sɛ v pè v dɛɣɛ dɛyuu wa.

Be nɛ Kanuga-ba wá wan ba fwa tutin ku tɛ nɛ ?

Ba dià bɛɛ Nagu dɛ ga bá sè v pɛni la nɛtu. U nɛ wà di, v yàá tágé v ga lè v yuu dɛ v pùé nɛ tia puri.

Kanuga wà mii swali. Nagu dɛ v dabɛɛ Baleɛ yɛɛ wá cùgù. Kanuga dɛ Kagu mɛ bɛlə kùb bá vu dɛɛ nɛ. Nagu dɛ Baleɛ kùb bá sè ku abada.

on

ɔn

en

ɛn

pon bɛɛ bɛn buu

on bɛn

o ɛn

ɛ

bisuna bɔn mimii nɛ

bɔn

ɔn

ɔ

kana ken mii zuɣa wa

ken

en

e

o e ɔ ɛ

on en ɔn ɛn

kon ken kɔn kɛn

kon

ken

kɔn

kɛn

kon ken kɔn kɛn

ko ke kɔ kɛ

koo kee kɔɔ kɛɛ

Balɛɛ twá Kagu kwa v lɛ

v tua buu wa

Kapuri twá Kanuga kwa v lɛ

v tua v diə wa

Nakuru twá Nagu kwa v lɛ

v tua vɪlɪ wa

Nagu dīgà bɪnben v dabɛɛ Balɛɛ con. U vɛli də Balɛɛ də v bia jèó pon dèń nə. Ku nə yí dɛdɛni nii, lia mɛ yàá jən ba ponə dèń nə ba ve. Mə ku pon tɛ dèń nə nə, Nagu də Kapuri di ba saria tɛ. Mə lá nə, Balɛɛ bisɪna də yàá bɔn juɔ mama. Yu yàá pen ba lá nə.

Balɛɛ ken podala ku yáá con sə ba jən tɛ yuu wa. Kagu də v budon Kayıra də yàá jən ku dèń ba ve.

Nagu mu pon tua. Nakuru tɛ wà ku ken. Nagu lɪja yàá zan ku yɪɪ.

Abɪjan, 1989/Bununu/20

À zɔnɔ Nagu,

Ku ya à mu Bayəə nə púpóní sagɪ ku tɛ sə n lwarɪ də à yí Abɪjan də yɪzurə.

À jùnì n də n bia mama, à jùnì nə nu Kamɪna də n kana tɛ mama.

Tamɪn də v kan də Waduu nə, yɪra zurə. Ba wu à jun á mama.

À nə yí Waduv, ku wà nə wuwalı, á nı katəci lala. À fwa tıtun bələ à ma yí Abıjan. À yí lá də yızurə.

Abıjan jə fıra. N nə nı ku, n wá bún də ku ya nasara luv. Ba lwə dii nıdaran nıdaran lá nə.

À nyanu Yakuba tı nə v kə ba tutunan tə wa. À sinti à tıŋa. Nə tıŋa buu nıfaru nıfaru tə nii nə.

À tə pıí à jònı á mama tə. Á nə nı à sagı tə sə á púpúnı à nə lala.
Bayəə

iu

ıw

cəbuw

buw

ıw

v

bəsiu

siu

iu

u

v v u u

ıw ıw iu iu

buw muw siu liu

buw siu

muw liu

buw muw siu liu

biu miu sen len

bɔn mɔn st l

ziu wo

cəziu wobta

Nagu swə v tu
v wulə tìú dèń

Nakuru vələ v tu
v pìà sə v na v tìú

Balı lwə diə v tu nə
v wá mùrí tìú nıfaru

Nagu yə çəbiw də bəsiu Lu yəə wa. U ken tə cəziu dèń nə. U biu Balı wulə wodi u
pìà sə v pa tə. Tə bələ tə səbiu yí biələ.

Balı wá kə cəbiw tə cakana bonu tə con. Bəsiu tə də wá ya ku cıci. Nagu wá pìà tìú
nan dımuturu tə con v pa v cəbiw tə nə. Nagu cèrú don yàá də ku fu ga tùrì tua. U
bəsiu tə ga ba fíú nıdu də pìà.

Nagu diə liliu Base də yàá sàń v kuni v cèń tə. Nagu nə təló, Base yàá nə súde tə. U
mu yàá nə gəri wobia tə nə. U mu yàá nə jì tə tíú ku ja vələ Nagu túrí. Nagu yàá ba
Base yoo sè də v cèń tə.

Nagu kuni zənzən mu, ama v nə ba sıs tə də yá.

wɛ

wɪ

ywè

wɛ

ɛ

twɪ

wɪ

ɪ

ɛ ɛ ɪ ɪ

wɛ wɛ wɪ wɪ

ywɛ zwɛ twɪ ɲwɪ

ywɛ twɪ

zwe	ɲwi		
ywe	zwe	twɪ	ɲwi
ywɪ	zwɪ	tuɐ	ɲu
yiɯ	ziɯ	ton	ɲon

Sidwa nɲa Nagu-ba tuɐ wa. Kana tɛ mama tɪ fiye ba cu buu sɛ ba ja ywɛ. Kagu tɪ zii dɛ fiyɔɔ v ja vu ywɛ tɛ gwanu. Tuɐ tɛ bwɪ tɛ mama vɛli buu tɛ wa.

Bɪnɪ mama, sidwa nɛ nɲa, ywɛ tɛ yàá zu buu wa zɛnzɛn.

Dɛdɛn ku tɛ Kagu dɛ Kanuga kúɔ wá ja tɛ ba sú fiyafaran. Ba yàá pɛrɪ tɛ mama, ba kɛ ba sú nɛkɛni. Tɛ yàá yi cànɪ bɛlɛ Nagu dɛ v kana diɛ wa.

Nagu mu wà twá v vu ywɛ tɛ janu. U dɛ Nakuru vɛli sɛ ba pàlɔ v tɛgulu nɛ. Nagu vɛli dɛ twɪ tɛ kúɔ ba dáá tɛgulu tɛ wa. U yugu ku v dɪ Nakuru yuu nɛ. Twɪ bonu dɪɲɪ wa. U yí sàń dɛ tɛ niɛ tɛ mama ɲɛnɪ.

Nagu fwa tunan v ma pɪrɔ Nakuru yɪra mama. Twɪ tɛ niɛ tɛ nɛ zwe, Nakuru wá swɛ v yɪra.

wi			
we			
lwí			
wi			
i			
v bwe bɛ v kan wá bà			
bwe			
we			
e			
i	i	e	e
wi	wi	we	we
lwi	jwi	bwe	twe
lwi	bwe		

jwi twe
lwi jwi bwe twe
lən jən bu tu
lo jo buu tuu
bwi dwi
búbwí wodwi

lúó wulə kára wa
lwí mama wá bà

Kanuga pùé cùgà
lia mɛ pwi cùgà

Balɛɛ ba yuə jə
v ywi mɛ tua

Lwí dáá Nagu kára wa. U nə duə v wodwi mama, v yàá va də tə gwɛ tə. U dwi tə ga
lɪ mánjá mama. Lia dáá ba nə búbwí lwí tə yoo dèdèn.

Nakuru wu bə v yèrì nɛtu tə ba na wá fwa də ba kárí tə dèdèn bɪnɪ ku tə wa. Lia zunɪ
pwi cùgù zənzən. Nagu mə wu bə yoo nə twi luv ku yɪ ba yàá pa Yu nə.

Nagu dabɛɛ Balɛɛ kwè wa sɛ v va v bwe nasara vala yun tìán tə. Bə ba wá pa wa tìú
ku nə kəni wodwi wa ku dwi. Bə lwí tə mama wá tɪ. Nagu cígá nə ken tìú tə, lwí tə
tɪga zəni ndə lɛɛ nə.

Ku nə fwa dian bələ lúé nɪdu də yoo kùù ba swìn Nagu ba kárí tə wa.

ɛɛn
uun
iin
un
aan

pɛɛn

ɛɛn

ɛn

ɛ

Kagɔ wulə vuun nə

vuun

uun

un

u

Nagɔ ciin yì

ciin

iin

in

i

bacun zwa diə wa

bacun

cun

un

ɪn

ɪ

Nakɔɔ na paan

paan

aan

an

a

ɛ u i ɪ a

ɛɛ uu ii u aa

ɛɛn uun iin un aan

kɛɛn kuun kiin kun kaan

kɛɛn kun

kuun kaan

kiin

kɛɛn kuun kiin kun kaan

ken kwi kun kaa kun
kua kən kwe kiə kwɪ

Dun don nə, bacun don tì v pú v ja vo Zorv paan yuu wa. U vɛli lá sɛ v jən v wá na be v mà. U jijiri zənzən, v ga wà won mama nɪ paan tə yuu wa. Bɛ nə wàá ku nɪ pɛɛn yuu wa ? Bɔ̀nɪ də pee cɪcɪ nə súé paan tə yuu.

U zigɪ paan tə yuu v kɛ́n v vo kasɔɔ lan woru wa. U vɛli, v vɛli, də nɛ́n vuun nə gɔɔ tətəŋi wa. U vɛli, v yí lá də bɛɛ don jèé də sun v jun wa. Bɛɛ tə ma bwe bacun tə v wu : “Bɛ nə n pià yəba ?” – “À yɪ tanbɛɛ. À nə nan ku ba yəgə, à ga tə wà won nɪ.”

“À də yɪ Balwarapuun tíú. Ku yɪ à yɪra nə ba zurə, à ciin nə yì, mu ku nə à də wulə yə à pià tiú. Vɛli zu puun tə wa, n ba ga nàŋú nə lá.”

U cígá nə kɛ́n v vo lá, v nɪ nàŋì bələ v gu.

Lw, 1989/Yarıkafɔɔ/18

À nyanu Bayəə,

À nə nɪ n sagɪ tə, à pùé poli zənzən. À nɪ n juna tə mama. À də à diə lia mama kəni n lèè. Nə tə jùni n də Yakuba mama.

À nɪ n sagɪ tə də wúrén nə jə nə. Ama tə dān kukwa. Tə yà jə à də à diə lia mama. N nu mu yà tégá. Kagu də di nàŋú v curi zənzən. U ken fən nə waa. Nə dəri tia mama, à də Kanuga. U dān nɪ yɪzurə. U dān vɛli gɔɔ tətə.

N nə nɪ tutunan tə, ku poli à pùé zəni. N nə nɪ à sagɪ tə, sɛ n kə dān n pià à nakwa biu Bafwatɔ. Ba wu, v də wulə Abijan tə wa lá. Sɛ n jun wa n pa nə zənzən.

Nə kárí dèdèn fwa zəni. Wodiu wulə ku pa liù mama nə.

À jùni n də Yakuba. N də à jùni Bafwatɔ. N nə nɪ à sagɪ tə, sɛ n le nə lala.

Nagu

van
uən
cuən
uən
ən
ə
tvan
van
an
a
v muna yva pvan
pvan
van
an
a
v wulə də ba duən tə
duən
uən
ən
ə
kuən naŋa buu wa
kuən
uən
ən
ə
u u u v v
uə uə uə va va
uən uən uən van van
cuən duən kuən pvan tvan
cuən pvan
duən tvan
kuən

Nagu tì v cuən jɛv tə nə, v ja dī kára yuu. Nagu vəli lá mama mama, yu vo sə ku zu
də v tə wà twi.

Nakuru wu : “Nə yèrì də v nə wá wan won v gu zèn ku tə. Nə yèé də Nagu ya tanbɛɛ nəzəŋu. U nə nɪ nàŋà v wàá ka v gwi. U vɛli lá də v cuən súé.

Nagu gva nàŋì tə yí fugə. U tə wàá gɔɔ v vɛli mánjá mama. Diun mama v cuən tə ba v pàrà wa naŋa. Nagu swə cuən tə v doni píú tətə.

À mu Nakuru yèé də tuan kúù ba nywarɪ jə. À mu yèé də won nə wà n yɪra yí n wàrì ku n gwi də tuan. À mu mánjá mama à yàá swìn Nagu con, sə v pià nasara píú v pa nə. À mu na də tuan ba gɔɔ jírí. Tuan mánjá kɛ́n, lia tə mama ya pírán nə ba jə dàń nə.

Nagu mu wu, v cuən tə mə v cuən tə. Nasara pírán tə jə wɔwalu, tə yuu ɲwɪran, tə saga, də tə púpúnú tə yàá ca. U nə jə v tuan, wa nə wá bwe ka yuu ɲwɪran yoo ?” Ama Nagu twi v ba v lwarɪ də píú kukwa tuan. U dugv tuan tə diə wa, v ga yə píú.

ɪan

iən

ɪwɪn

ion

cɪan

ɪan

an

a

nan swɪn swɪn !

swɪn

ɪwɪn

ɪwɪn

v

v wá siən Nagu

siən

iən

ən

ə

Bapion vələ gə

Bapion

pion

ion

on

o

ɪ i ʊ i

ɪə iə u io

ɪən iən uən ion

ciən siən suən pion

ciən

siən

suən

pion

Bini mama, fə nə twi ku zwe, Nagu-ba tu wa, ba yaa va ciən sə ba ja zu gə.

Nikwina tə yaa li duən ba di gə, ba pła vian tə, ba ba duən nə. Dədəni nii nə, də vian tə nə sən tə bi mą́á tə wa, lia tə dān yaa tu tu duən nə, ba jən pùrí yuu nə, ba ven ciən tə. Ba yaa va ciən tə mama ba ti ba tun duən nə pàrá tə tə tə. Kagwaga yaa siən tanbara yuu tíú Bapion yu vo ku zu.

Tibi tə lia mama yaa də cənà ku dun tə nə. Ku yaa nyian ndə cənà nə ku dun tə nə.

Mą́á tə wa ciən tə nə kwa, liù mama yaa kúru n ciən n pè. Ku mą́á tə wa, liù mama dān yaa zùrí n yira də tə ciən tə. Tə yoo dān yaa cà be yiri ku nıdu nə kùru mu, ku yi cən. Cın nə va ku yaa ja dān ku dwian cın tutu, be yiri ku nə ta won ku ja ku nə swə ku vii də, ku yaa tə ti.

Suən nə, tian tə zuni nə kùò ba ciən ven. Zən bisuna tə yèrì ku yoo təntə.

wen

win

wɪn

wɛn

cwen

wen

en

e

ʊ pɪó tə pwin

pwin

wɪn

in

i

Balı swɪn sɒɡʊ

swɪn

wɪn

ɪn

ɪ

Nakɒrʊ pɪà twen

twen

wɛn

ɛn

ɛ

e ɛ i ɪ

we wɛ wi wɪ

wen wɛn win wɪn

cwen twen pwin ɲwɪn

cwen

twen

pwin

ɲwɪn

cwen twen pwin ɲwɪn

cɪan tɪan piə ɲwɛn

cwɪ tan piən ɲuu

Cwen dáá Nagu-ba diə wa. Nagu də Nakuru də Nagu nyina də v biu Balı də v nabarı
Kunlɔv ba mɛ jə cwen. Kunlɔv mu yàá lı Nagu cıan tə dun mama, v də Nakuru ba
duən yuu kəni ku yırı.

Nakuru wu bə twen də cwen kúù ba nywarı jə sɔn. U wu bə v mu nı də pírán
kukwa, bɛ yırı n nə jə píú n wàá ku n ma fwa yiən tə nə dáá, ya n yıra ga ba cən ndə
tuən nə. Twana tə duən də kúù wàrì mu ba twın.

Nakuru swın də píú nə kwi, ku yàá nan ɣwìn də mən, ku ga jə dian zənzən ku doni
twan. U wu bə n nə ɣwín píú tə yuu nə bını mama wa, n də liù yoo kúù wàrì duən
ku zwı. Ama Nakuru wà swın, sə ba dɔgɔ cwen, bɛ yırı tə də tə jə tutuɣı zənzən. Tə
wàá tə pàlì tə jə vəli kárá máɣá mama.

Tə mu kutarı wiən təntə ya nə nyinaba diàn zıla. Nə mɛ sə nə cı tə nə, tə dən ka jən.

wiə

wia

wiu

wu

wii

gwia

wiə

iə

ə

v jə lwia Kagu nə

lwia

wia

ia

a

kwíú wulə gɔɔ wa

kwíú

wu

u

v

cèrú də kwìù

kwìù

wiu

iu

u

Nagu dwii daa

dwii

wii

ii

i

ə a u i ʊ

iə ɪa iu ii u

wiə wɪa wiu wii wʊ

gwiə lwɪa kwɪu dwii kwʊ

gwiə

lwɪa

kwɪu

dwii

kwʊ

Nagu vɛli ɡɔɔ də ʊ pɪʊ tə. ʊ jɪrɪ juʊ nə wuuu ku ja vo dɛdɛni. ʊ tə wà won nɪ də ku nə tà kwíú.

Mánjá tə wa, ʊ nə pɪí ʊ viri, ʊ nə twi ʊ bwələ cwəŋə tə, də ʊ na won ʊ yáá con, ku kwalɪ ku tɪan kobəru don nə ku kwìù nə nan ku yá. ʊ zɪɣɪ mama mama sə ʊ jən ʊ wá lwart ku won tə na. ʊ ba ku lwart. ʊ mán mán ʊ ga. ʊ te pɪú ku nə, pɪú kwi, won tɪa bɔɔɔ. ʊ farɔ ʊ yí, ʊ ywàń, də ku ya gwiə nɪfarɔ, ku tégé ku fɛn, jana ga pàlì tɪa nə. Nagu swɪn pɪú, ʊ ma bwé ku, nəe bələ. Ku twɪn vɪnanana. Ku ga kárí, ku tɪ ku tégé bələlələ.

Nagu swéńí ʊ tɪàn ʊ ga wu : “Aa ! Nasara pɪú tə cíɡá jə dɪàn. Ku ba won mama dəri.”
ʊ wu : “À jə lwɪa Nakuru nə zənzən, be yɪrɪ à yə də Nakuru san nə. ʊ pɪn à na dɪàn à súrí lá nə. À kúù ba tuu də tətə dəri.”

Nagu wá tun ʊ kə ʊ dwii tɪán mama nə. Ba wá lwart də ʊ ɡʊa gwiə.

Abijan, 1990/Goose/21

À zunu Nagu,

À ni n sagi tɛ dɛ yizurɛ. Yoo mama tɛlɛ sun nɛ. À swɛnɛ zɛni dɛ à nu tɛ nɛ wani u
zan dɛ yizurɛ. Vuu tɛ nɛ kɛn sun nɛ, à buɲa dɛ á yayuran tɛ dɛ fwa tɛ mun.

À wani à na n nakwabi u tɛ dɛ. U yira zurɛ zɛni. U wu à juɲ mu dɛ à nɛ púpúní n nɛ.
U dɛ tuɲa pɔrɛ tɛ wa lá. U nɛ ni nɛ u swɛnɛ zɛni. U swɛ mánjá mama sɛ à dɛ à twi u
bwálí nɛ. U jɛ kana bɛlɛ. U don tɛ yi bawulɛ, u don tɛ dɛ ga yi nɛ luɓ bɔ́á. U dɛ ba jɛ
bia ba yí fugɛ. U swin dɛ u dɛ wá bà sàñ dèdèn bini ku tɛ wa. U wá ja u bia tɛ faan u
bà sàñ sɛ á dɛ lwaru ba.

Nɛ mu tuɔ tɛ, tɛ zurɛ mánjá mama. Dwa tɛ ni mancin mancin. Lia mama wulɛ ba dɛ
ba kárí. Abijan mama ya ku toɲɛ. Titun nɛ mɛn tɛ yi pàrá tɛ tɛ tɛ tɛ tia mama. Cwɛɲi
tɛ mama yuu jɛ mɛn. Cwɛɲi tɛ wala. Borɛ tɛ yàá wulɛ yu nɛ, tɛ duɛn ga wulɛ tia dɛ
tɛ vɛli. Cwɛɲi tɛ yi vɛrɛ vɛrɛ vɛrɛ, borɛ tɛ ga kɛn. Tuɔ nɛ zɛn mu, ku yi ku twá
Abijan kwa.

À ken sagi ku tɛ wa manda d 3000. Ku nɛ twi sɛ n tɛtɛ nɛ vu lugu ɲwɛnɛ sàñ n tì ku.
Ku yi à pin sɛ à ma san mu. N nɛ ni ku sɛ n le nɛ lala.

À jùnì á mama. À jùnì à kana tɛ mama, à nu tɛ dɛ bisina tɛ mama. N nɛ ni à sagi tɛ,
sɛ n le nɛ lala

Bayɛɛ.

wiɛn

wian

wiun

wun

kwíán

wian

ian

ia

a

Nakuru tutuŋi yàá ya bwiun

bwiun

wiun

iun

iu

u

Kagu gwién Kanuga

gwién

wiən

iən

iə

ə

Luv yəə yàá ya bwuən

bwuən

wuən

uən

u

u

a ə u u

an ən un un

ian iən iun uən

wian wiən wiun wuən

kwian gwiən bwiun bwuən

kwian

gwiən

bwiun

bwuən

Kwíán nan ka də folə Yarv síó. U nə ni tə v zwè, v pùé cùgù zənzən. U lɔja zàn zəni.

U nə ni liù mama, v yàá swìn də v wá tun kwíán tə yoo ku nə lwara. U wu : “À wá dlu ka də à cwiin nɔdarv tə. À wá pià dun à vu à pién lá nə. À də ka wá na duən.”

Oo, Yaru ! Oo, Yaru ! Yá, n kwíán tə ga tà kəliə mu ? Yaru wu : “Walayi, ku ya kwíán, ku də kəliə. Walayi, liù mama dàn ka gwièn kwíán tutuŋi. Ku cùgà à dwiən mama dñan tətə nii nə. Ka plà sə à pwian à síé tə də tə máná tə wà yí.

h		
H		
hama		
ha		
a		
		ə
	a	ən
ʊ	an	wən
hʊ	han	hwən
hʊ		
han		
hwən		
hʊ	han	hwən
nyʊ	nyan	nywən
fʊ	fan	fwən

Haya ! Ku dàń gwárí Nagu zənzən. U yèrì ku tẹ v nə wá fwa. U mimii boru də v
gwəli mε kén. U vəli v yə cian sə v ma pa tẹ, sə hama dàń wa yən nə ?

Kanuga wu v buɲa də Nakuru nə wá tì hama tə. U wu v dian twi v zu diə tə də v kwa liù. Ku tiu tə naɲu wa, v buɲa də v ni won v jiàn wa.

Nagu ma pa ba bon Nakuru, v ga wu : “Hamu, n mu nə tì à hama tə ?”

Nakuru : “Hon hon ! À mu cígá nə tì ku à pa à daba Halu nə. Ku ba mé v con. U wá ja ku v ba jɪv nə.”

Nagu : “En hon ! À dàń mə sè.”

Nə kəni lia tə mama lèè ba nə ken cígá ba kàrì sagi ku tə wa suran tə mama ba lwarì. Nə yə də ku wa mwalì yin ku pa ba. Dun don sun nə, á dàń wàá á púpúní, á ma wàá á kàrì. Yien wulə á pìà sə á twá sagi ku tə nə á ma biri nəba, á wàá tə á púpúnì nə nə, nə à yèó á bà á na nəba. Á lwara də nunu tɛ́lɛ v nə yə nunì yáá mama v zwɛ.

Ladua ma ba yənu janì. Yənu mu ya ba ni duən nə. Kwiə də ma ya ba kwè duən con. Ku mu tə yiri á dana ka pú á niə, á dana ka ja á jian, á swian, á púpúná, á bwiə, sə á ga tara á yənu tə á pa duən nə. Liu tə v nə jə sɪsalwarì, nə à yèó sɪsarì, v wàá tə v púpúní v pin nəba.

Nə nunì púlí tə nə nə púpúní sagi ku tə, nə pìí nə kəni á lèè də á kajaɲa.

Yoo mama nə wulə sə á púpúní nəba. Nə bwálí nə yi :

S.I.L. lia

B.P. 130

Léo

BURKINA FASO

Table des matières enseignées

Leçon	Lettre(s)	Mot-clé
30	Nagu bia dɪga tɛgura ba kàrá wa	
31	ən, un, in	nèn, nun, sinti

32	f, F	filə
33	ŋ, Ɔ	nàŋà
34	j, J	jèrù
35	Dən yoo	
36	v, V	vàrú
37	e, ee, E	dèrí, kəlee
38	ɔ, ɔɔ, Ɔ	lòò, gɔŋv
39	z, Z	zɔɔ
40	Nagv naa yì	
41	ny, Ny	nyvɔvma
42	o, oo, O	gədo, too
43	ɛ, ɛɛ, ?	dɛɛ, pè
44	on, ɔn, en, ɛn	pon, bɛn bɔn ken
45	À zɔvɔ Nagv (Bayəə tɛntən sagɪ)	
46	iu, u	bəsiu, cəbɔ
47	wɛ, wɪ	ywè, twɪ
48	wi, we	lwí, bwe
49	ɛɛn, uun, iin, un, aan,	pɛɛn, vuun, ciin, bacun, paan
50	À nyanv Bayəə (Nagv sagɪ)	
51	van, uən	tuən, cuən
52	ian, iən un, ion	cian, sun, siən, Bapion
53	wen, win, wɪn, wɛn	cwen, pwin, swɪn, twɛn
54	wiə, wiə, wiu, wɔ, wii	gwíə, lwíə, kwíù, kwíú, dwii
55	À zɔvɔ Nagv (Bayəə bələ nii sagɪ)	
56	wiən, wian, wiun, wɔn	gwíən, kwíán, bwiun, bwɔn
57	h, H	hama